

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจป๊อ : ศึกษามาตรการเกี่ยวกับการผลิต การนำเข้า และการจำหน่ายป๊อเคมิ
ชื่อผู้เขียน	เอกรัฐ ชัดใจ
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.กัลยา ตันศิริ
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2555

บทคัดย่อ

ปัจจุบันเกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศไทยมักประสบปัญหาเรื่องผลผลิตทางการเกษตรที่ได้ตกต่ำ อันเนื่องมาจากปัญหาเรื่องดินไม่มีคุณภาพ การที่จะทำให้ผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้นจึงต้องอาศัยป๊อเป็นตัวช่วย ป๊อจึงมีบทบาทที่สำคัญต่อการเกษตรกรผู้บริโภคร แต่เนื่องจากป๊อเคมิประเทศไทยไม่มีแหล่งวัตถุดิบที่จะนำมาผลิตเป็นป๊อเคมิได้ ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจป๊อเคมิต้องนำเข้าแม่ป๊อซึ่งเป็นส่วนประกอบของป๊อเคมิและป๊อเคมิสำเร็จรูปจากต่างประเทศ เพื่อนำมาผลิตเป็นป๊อเคมิและจำหน่ายป๊อเคมิให้เกษตรกรผู้บริโภค เมื่อกระบวนการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการผลิต การนำเข้าและการจำหน่ายป๊อเคมิ ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นในต่างประเทศจึงทำให้เกิดปัญหาเรื่องป๊อเคมิปลอม ป๊อเคมิไม่ได้มาตรฐาน โดยได้สร้างปัญหาอย่างมากให้กับเกษตรกรผู้บริโภครป๊อเคมิ

จากการศึกษาพบว่า การเปิดเสรีทางการค้าก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องการประกอบธุรกิจป๊อเคมิในประเทศไทย ซึ่งปัญหาดังกล่าวเริ่มตั้งแต่การนำเข้าแม่ป๊อและป๊อสำเร็จรูปจากต่างประเทศ แล้วนำไปผสมกับวัตถุดิบที่หาได้ง่ายในประเทศ โดยมีผู้ประกอบการป๊อเคมิรายใหญ่เป็นผู้นำเข้าป๊อเคมิเพื่อจำหน่ายรวมถึงนำเข้าป๊อเคมิเพื่อนำมาผลิตเป็นป๊อผสมจำหน่าย โดยจัดจำหน่ายผ่านทางผู้แทนจำหน่ายและผู้ค้าปลีก ซึ่งในแต่ละขั้นตอนไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายควบคุมไว้เป็นการเฉพาะ รวมถึงหน่วยงานที่รับผิดชอบควบคุมคุณภาพป๊อเคมิไม่สามารถให้ความคุ้มครองผู้บริโภครในธุรกิจป๊อเคมิได้อย่างเต็มที่ เนื่องมาจากปัญหาและอุปสรรคหลายอย่าง อีกทั้งกฎหมายในบางเรื่องยังขาดความชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการขายตรงป๊อเคมิ รวมถึงในกรณีของการโฆษณาที่ไม่มีบทบัญญัติเรื่องการควบคุมการส่งเสริมการขายประกอบการโฆษณา อีกทั้งปัญหาในเรื่องของมาตรการลงโทษที่ยากต่อการพิสูจน์และไม่สนองตอบต่อความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกรผู้บริโภครป๊อ

จากการศึกษาปัญหาดังกล่าวผู้เขียนจึงได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้
เพิ่มบทบัญญัติในพระราชบัญญัติปฎิบัติ พ.ศ. 2518 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติปฎิบัติ (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2550 ในเรื่องมาตรฐานของการผลิต การนำเข้า และการจำหน่ายปุ๋ยเคมีว่าในแต่ละขั้นตอนควรมี
มาตรฐานเป็นอย่างไร กำหนดให้การโฆษณาขายปุ๋ยเคมีต้องบอกส่วนผสมพร้อมทั้งคุณสมบัติทาง
เคมีที่มีอยู่เพื่อง่ายต่อการตรวจสอบ เพิ่มบทบัญญัติว่า “ห้ามมิให้นำปุ๋ยเคมีไปขายเป็นสินค้าในธุรกิจ
ขายตรง” รวมถึงกำหนดโทษจำคุกและโทษปรับสำหรับผู้กระทำการฝ่าฝืน กำหนดมาตรการ
เยียวยา ชดเชยความเสียหายในทางแพ่งให้แก่เกษตรกรไว้เป็นการเฉพาะ รวมถึงจัดตั้งหน่วยงาน
ระดับกรมขึ้นเพื่อทำหน้าที่ควบคุม กำกับ ดูแลเรื่องปุ๋ย และรัฐบาลควรมีนโยบายที่ชัดเจนในเรื่อง
ของการปราบปรามปุ๋ยเคมีปลอม หรือปุ๋ยเคมีที่ไม่ได้มาตรฐาน

Thesis Title	Legal Problem on Fertilizer business law : Case Study of Manufacturing Import and Distribute Chemical Fertilizer measurement
Author	Ekarat Chatjai
Thesis Advisor	Asst.Prof. Dr Kalaya Tansiri
Department	Law
Academic year	2012

ABSTRACT

At present most Thai agriculturists often face a problem concerning low price of agriculture product due to low quality of soil. Therefore, in order to increase a number of agricultural products, fertilizers are used. Fertilizers play an important role to agriculture. However, Thailand does not have material to produce chemical fertilizers. It is necessary to import fertilizer materials, components of chemical fertilizers and instant chemical fertilizers to produce and distribute chemical fertilizers to agriculturists. Once one of the processes such as production, importation and distribution of chemical fertilizers occurs abroad, there are problems such as fake fertilizers, and nonstandard fertilizers, which cause difficulty to agriculturists.

This study finds that free trade causes problems to chemical fertilizer business in Thailand. The problems begin with importation of fertilizer materials and of instant chemical fertilizers, then mixing these fertilizers with raw material easily found in Thailand. Major chemical fertilizer business operators import such fertilizers to distribute or produce and then distribute via distributors or retailers. Nevertheless, there is no specific law concerning each process. Responsible authorities, moreover, cannot fully provide protection to agriculturists because of many hurdles. Strictly speaking, some laws such as direct sale of chemical fertilizers, and advertisement are unclear. There is no legal provision concerning controlling promotion in advertisement. Punishment is difficult to prove and does not respond to agriculturists' actual needs.

From the abovementioned problems, this author recommends adding new provisions in the Fertilizer Act B.E. 2518 (1975) as amended by the Fertilizer Act (No. 2) B.E. 2550 (2007) in issues concerning standard of production, importation, and distribution of chemical fertilizers.

It should specify standard of each process. An advertisement of chemical fertilizer should mention its component and chemical qualification so it is easy to check. A provision mentioning “chemical fertilizers cannot be merchandise in any direct business.” should be added. It should also prescribe an imprisonment and a fine, remedial measures and civil compensation to agriculturists. A department should be established to control and regulate issues concerning fertilizers. Furthermore, the government should have a clear policy concerning suppressing fake fertilizers and nonstandard fertilizers.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดีด้วยความเมตตาและกรุณาอย่างยิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร.กัลยา คั่นศิริ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยท่านได้กรุณาสละเวลาช่วย ชี้แนะ ชักถาม ให้แนวคิดในทางวิชาการ รวมทั้งด้านตำรา แหล่งข้อมูลการศึกษาอย่างใกล้ชิด ทำให้ วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ. โอกาสนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ ศรีธรรมรักษ์ ที่ได้เมตตาได้รับเป็น ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งรองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์และรองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ โชคเหมาะที่ได้เมตตาและเสียสละเวลาอันมีค่ารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่าง ของท่านอาจารย์ทั้งสามท่านสูงค่า และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับ ผู้เขียนใน การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้พอจะมีคุณค่าและประโยชน์ในการศึกษาอยู่บ้าง ผู้เขียนขอมอบ แด่ครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้เขียนมาตั้งแต่เยาว์วัย แต่หากวิทยา นิพนธ์ฉบับนี้มีข้อผิดพลาดหรือบกพร่องประการใดแล้ว ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

เอกรัฐ ชัดใจ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	3
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	4
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจเสรีและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค.....	5
2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเสรีภาพในการประกอบธุรกิจ.....	5
2.1.1 แนวคิดเรื่องเสรีภาพในการประกอบธุรกิจ.....	5
2.1.2 ทฤษฎีกฎหมายในระบบเศรษฐกิจแบบเสรี.....	9
2.2 บทบาทของรัฐในการควบคุมธุรกิจ.....	9
2.2.1 แนวคิดเรื่องบทบาทของรัฐในการควบคุมธุรกิจ.....	10
2.2.1.1 การผูกขาดในตลาด.....	10
2.2.1.2 ความเหลื่อมล้ำด้านข้อมูลระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย.....	10
2.2.1.3 การควบคุมดูแลความปลอดภัยและสุขภาพของผู้บริโภค.....	10
2.2.2 วัฒนาการของรัฐในการเข้าควบคุมธุรกิจ.....	11
2.2.2.1 ช่วงก่อนที่รัฐจะเข้าแทรกแซง.....	11
2.2.2.2 ยุคแห่งการแทรกแซงโดยภาครัฐ.....	11
2.2.2.3 ช่วงหลังยุคแห่งการแทรกแซงโดยภาครัฐ.....	11
2.3 แนวคิดเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ.....	12
2.4 วัฒนาการแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค.....	13

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2.4.1 ความหมายของผู้บริโภคและสิทธิของผู้บริโภค.....	14
2.4.1.1 ความหมายของผู้บริโภค.....	14
2.4.1.2 สิทธิของผู้บริโภค.....	15
2.4.2 วิชาการและแนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค.....	18
2.4.2.1 วิชาการทางเอกชน.....	19
2.4.2.2 วิชาการทางมหาชน.....	21
2.4.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค.....	21
2.4.3.1 แนวคิดและทฤษฎีเสรีภาพในการทำสัญญา.....	22
2.4.3.2 ทฤษฎีความรับผิดชอบในทางละเมิด.....	24
2.4.3.3 ทฤษฎีความรับผิดชอบโดยเคร่งครัด.....	27
2.4.4 ความเป็นมาของการคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศไทย.....	29
2.5 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการขายตรง.....	32
2.6 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยเคมี.....	33
2.6.1 ประวัติความเป็นมาการผลิตปุ๋ยเคมีในประเทศไทย.....	34
2.6.2 ปัญหาเรื่องปุ๋ยเคมีในประเทศไทย.....	35
3. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจปุ๋ยเคมีในประเทศไทย	
เปรียบเทียบกับต่างประเทศ.....	38
3.1 พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติมโดย	
พระราชบัญญัติปุ๋ย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550.....	38
3.1.1 ความหมายปุ๋ยเคมี.....	39
3.1.2 การแบ่งประเภทของปุ๋ยเคมี.....	40
3.1.3 ผู้เกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจปุ๋ยเคมี.....	42
3.1.3.1 ผู้ผลิตปุ๋ยเคมี.....	43
3.1.3.2 ผู้นำเข้าปุ๋ยเคมี.....	46
3.1.3.3 ผู้จำหน่ายปุ๋ยเคมี.....	49
3.1.4 ผู้บริโภคปุ๋ยเคมี.....	52
3.1.4.1 นิติบุคคล.....	52

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.1.4.2 บุคคลธรรมดา.....	52
3.1.5 หน่วยงานที่รับผิดชอบกำกับดูแลการประกอบธุรกิจปฎิคม.....	52
3.1.6 อำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลการประกอบธุรกิจปฎิคม.....	53
3.1.6.1 ผู้ผลิตปฎิคม.....	53
3.1.6.2 ผู้นำเข้าปฎิคม.....	54
3.1.6.3 ผู้จำหน่ายปฎิคม.....	54
3.1.7 มาตรการลงโทษผู้ประกอบการธุรกิจปฎิคม.....	55
3.1.7.1 มาตรการลงโทษทางแพ่ง.....	55
3.1.7.2 มาตรการลงโทษทางอาญา.....	55
3.1.7.3 มาตรการลงโทษทางปกครอง.....	60
3.2 กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคในการประกอบธุรกิจปฎิคม.....	61
3.2.1 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 254.....	61
3.2.2 การคุ้มครองผู้บริโภคด้านโฆษณา.....	62
3.2.2.1 ความหมายของการโฆษณา.....	62
3.2.2.2 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณา.....	63
3.2.2.3 การตรวจสอบข้อความโฆษณา.....	65
3.3 กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจปฎิคมของต่างประเทศ.....	66
3.3.1 ประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบจารีตประเพณี (Common law).....	67
3.3.1.1 กฎหมายการประกอบธุรกิจปฎิคมของประเทศสหรัฐอเมริกา.....	67
3.3.1.2 กฎหมายการประกอบธุรกิจปฎิคมของประเทศแคนาดา.....	72
3.3.2 ประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบลายลักษณ์อักษร(Civil law).....	75
3.3.2.1 กฎหมายการประกอบธุรกิจปฎิคมของประเทศญี่ปุ่น.....	76
3.4 เปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจปฎิคมประเทศไทย กับต่างประเทศ.....	77

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4. ปัญหาและวิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการผลิต การนำเข้า และการจำหน่าย ปุ๋ยเคมี.....	81
4.1 ปัญหาเรื่องมาตรฐานด้านการผลิต การนำเข้าและการจำหน่าย.....	82
4.2 ปัญหาเรื่องหน่วยงานที่รับผิดชอบควบคุมคุณภาพ.....	84
4.3 ปัญหาเรื่องการโฆษณา.....	86
4.4 ปัญหาเรื่องการจำหน่ายปุ๋ยเคมีในธุรกิจขายตรง.....	88
4.5 ปัญหาเรื่องมาตรการลงโทษ.....	90
4.6 วิเคราะห์บทสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง.....	94
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	97
5.1 บทสรุป.....	97
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	100
บรรณานุกรม.....	102
ภาคผนวก.....	107
ภาคผนวก ก พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติปุ๋ย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550.....	108
ภาคผนวก ข บทสัมภาษณ์เกษตรกรอำเภอ นักวิชาการเกษตร สารวัตรเกษตร ผู้ประกอบ การธุรกิจปุ๋ยเคมี เกษตรกรสวนยาง เกษตรกรสวนผลไม้.....	134
ประวัติผู้เขียน.....	147